

Коляденко С.М.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри соціальних технологій

Житомирського державного університету імені Івана Франка

РОЗРОБКА ТА ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОКТІВ

Соціальний проект – сконструйоване ініціатором проекту соціальне нововведення, метою якого є створення, модернізація або підтримання в середовищі, що змінюється, матеріальної або духовної цінності. Нововведення мусить мати просторово-часові кордони, а його вплив на людей — визнаватися позитивним за соціальним значенням.

Ознаки соціального проекту

Проект - це обмежена в часі та ресурсах унікальна сукупність процесів, направлена на створення нової цінності.

В залежності від сфери здійснення проекту виділяють кілька типів проектів:

- технічний проект – направлений на створення нового продукту;
- організаційний проект – направлений на створення або реорганізацію організації;
- соціальний проект – направлений на отримання певного соціального ефекту.

Ознаки соціального проекту (незалежно від сфери застосування):

- ✚ спрямованість на досягнення конкретної мети;
- ✚ базування на координованому виконанні пов'язаних між собою дій;

- ✚ обмеженість у часі виконання, визначеність певної дати початку і закінчення;
- ✚ наявність певного бюджету;
- ✚ певною мірою неповторність і оригінальність.

Реалізація будь-якого проекту складається з кількох етапів: розробки (планування), практичного планування та оцінювання досягнень.

Вибір напрямку діяльності.

Початковим етапом розробки проекту є визначення напрямку діяльності. Вибір напрямку діяльності – це завжди компроміс між бажаним (хотіли б цим зайнятися) і можливим (наявність кваліфікованих спеціалістів, можливість отримання фінансування тощо). Фактори, які впливають на вибір напрямку роботи:

- ❖ загальнодержавні потреби – напрями соціальної діяльності, які визначаються як пріоритетні на рівні держави;
- ❖ регіональні особливості, місцеві потреби – враховують специфіку соціальних проблем населення конкретної території;
- ❖ напрями діяльності, регламентовані статутом організації;
- ❖ досвід організації у розв'язанні тих чи інших проблем.

Концепція проекту – це основні положення наведені у певній формі, що дозволяє визначити кінцеву мету роботи та шляхи її досягнення. Зазвичай концепція має містити складові:

- ✓ актуальність проекту;
- ✓ об'єкт діяльності;
- ✓ мета та завдання;
- ✓ види діяльності;
- ✓ очікуванні наслідки роботи.

Актуальність проекту.

Актуальність проекту визначається тим, наскільки значимою для суспільства (громади, групи людей, організації х огляду на потребт яких будується проект) є соціальна проблема, на розв'язання якої спрямовується проектна діяльність.

Схема формулювання актуальності соціальної проблеми:

- Викладання стислого формулювання соціальної ситуації, що потребує змін. Як штамп може бути використаний такий початок:
 - *«Досі нічого не робиться для....»* Продовження речення має акцентувати увагу на певній нерозв'язаній соціальній проблемі. До цього часу порушені питання не вирішувалися жодним чином, тому проект не має конкуренції.
 - *«Виявилися малоефективними всі заходи щодо...»* Таке трактування демонструє, що проблема порушувалася раніше, проте не була розв'язана належним чином.
 - *«Заходи, що впроваджувалися раніше, використовували застарілі методики...», «З прийняттям нових положень законодавства, виникла можливість...»* - обґрунтовується доцільність та ефективність проектної пропозиції.
- Після загального формулювання соціальної проблеми, обґрунтовуючи її актуальність, необхідно визначити: чия це проблема (об'єкт соціальної роботи), її масштаби (рівень реалізації проекту), яким чином пропонується розв'язати її (завдання проекту), наслідки, що виникнуть у разі, якщо дану проблему не буде розв'язано.

На етапі розробки важливо виокремити таку проблему, яка є реальною для розв'язання у межах даного соціального проекту.

Загальна проблема	Конкретна проблема
Високі темпи розповсюдження ВІЛ/СНІДу серед молоді в Україні	- відсутність у молоді знань про шляхи розповсюдження

	<p>ВІЛ/СНІДу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - відсутність у молоді переконань щодо обов'язковості дотримання правил безпечного сексу як шляху запобігання захворюванню на ВІЛ/СНІД
Складнощі у працевлаштуванні молоді в Україні	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність у молоді мотивації працювати; - відсутність певних знань, умінь та навичок, які б дозволили молоді само реалізуватися на ринку праці.

Крім загального формулювання соціальної проблеми, мають бути обов'язково наведені кількісні показники, що демонструють її загальну структуру і масштаби, обґрунтовують необхідність і напрями проведення соціальної роботи. Ці показники базуються на інформації, отриманій під час попереднього вивчення ситуації і мають переконливо доводити портребу і можливість розв'язання конкретної соціальної проблеми у межах пропонованого проекту.

Об'єкт, мета та завдання проекту

Вибір об'єкта соціального проекту.

Вибір об'єкта соціального проекту полягає в тому, щоб визначити цільову групу, яка потребує допомоги щодо обраного напрямку реалізації проекту.

Об'єкти соціального проекту:

- цільові групи населення, що потребують соціальної підтримки;
- суб'єкти соціальної роботи, за необхідності проведення в межах проекту навчання або підвищення кваліфікації спеціалістів;

- особи, які мають бути партнерами і впливати на позитивне розв'язання соціальної проблеми.

Основні критерії вибору об'єкта соціального проекту:

- ∞ відповідність об'єкта ідеології проекту;
- ∞ відповідність об'єкта цілям проекту;
- ∞ відповідність об'єкта тим чинникам, які найбільше відповідають потребам клієнта.

Мета і завдання проекту.

Мету проекту можна розглядати як ідеальне уявлення розробників про результати майбутньої діяльності.

Вимоги до формування мети соціального проекту.

- ✓ Мета має бути зрозумілою та реалістичною.
- ✓ Мета має бути досяжною в межах даного проекту.
- ✓ Мета повинна формуватися як безумовна.
- ✓ Мета має передбачати вимірюваний кінцевий результат.

Послідовність досягнення поставленої мети визначається при формулюванні завдання проекту. Завдання проекту – це практичні кроки, спрямовані на досягнення мети.

Розробляючи завдання проекту слід дотримуватися певних вимог:

- ✎ Конкретизувати очікуваний результат.
- ✎ Конкретизувати об'єкт.
- ✎ Конкретизувати термін досягнення цілі.
- ✎ Конкретизувати зусилля, що плануються.
- ✎ Конкретизувати, якщо можливо, кількісні характеристики результату.

Помилки при розробці завдань проекту:

- ☛ складні для формування, незрозумілі, нечітко визначені або взагалі невизначені мета і завдання («поліпшити стан...», «підвищити обізнаність...», «сприяти розвитку...»);
- ☛ нереальні завдання, що не узгоджуються з можливостями та функціональними обов'язками задіяних спеціалістів, ресурсів організації;
- ☛ завдання підмінюються конкретними формами роботи.

Відповідно до кожного із завдань проекту необхідно обрати один кілька окремих видів діяльності, які мають бути конкретними і зрозумілими. **Види діяльності (дії/заходи)** – конкретні кроки, які мають бути впровадженні з метою вирішення кожного конкретного завдання соціального проекту.

Планування видів діяльності має передбачати:

- поетапну реалізацію конкретного завдання;
- містити відповіді на питання: що треба зробити, в якому порядку, хто, коли і де має це зробити;
- передбачити розумні строки реалізації.

№	Вид діяльності	Термін виконання	Очікувані результати	Відповідальний за виконання

Отже, соціальні проекти дуже важливі, адже світ сьогодні стоїть перед широким колом викликів та проблем, які впливають на розвиток суспільства. Це і екологічні проблеми, і загрози пов'язані з продовольчою та енергетичною кризами, і питання захисту прав людини, питання кризи культури тощо. Саме тому пошук шляхів збереження соціальних балансів задля подальшого розвитку є вельми актуальним. Соціальні проекти дозволяють закласти основи суспільного діалогу довкола цих проблем, вони пропонують шляхи вирішення та залучають різних членів суспільства до дії.